

PITAJTE — ODGOVARAMO

Pitanje: *Smije li redovnica čitati za ambonom i gdje je to navedeno u crkv. propisima? (Budući da ponekad nemamo muškog čitača, a zvučnik je samo za ambonom, to bi nam bilo potrebno).* S.

Odgovor: *Opća uredba Rimskog misala od 1969. donosi u br. 66. slijedeći propis: »Kad nema prikladne muške osobe koja bi obavljala službu čitača, može Biskupska konferencija dopustiti da ona čitanja koja prethode evanđelju čita podesna ženska osoba, koja pri tom stoji izvan svetišta«.*

Treća Uputa za ispravnu primjenu Konstitucije o svetoj liturgiji Sv. zbora za bogoštovlje od 5. rujna 1970. donosi o tome u br. 7 ovo: »Slobodno je pak ženama (djevojkama, udatim ženama, redovnicama) u duhu propisa što su o tome doneseni:

»Obavljati čitanja, osim Evanđelja. Neka tu službu obavljaju uz primjenu današnjih tehničkih pomagala tako da ih svi mogu dobro čuti. Biskupske konferencije mogu pobliže odrediti prikladno mjesto s kojeg će žene na liturgijskom sastanku navješćivati Božju riječ...«

NOTITIAE, glasilo istoga Sv. zbora za bogoštovlje, donose u broju 60. (siječanj 1971.) uz tekst Upute i autentično tumačenje nekih izraza koji bi mogli stvarati poteškoće. Tako donosi na str. 20. i autentično tumačenje gornjeg teksta Upute s obzirom na mjesto s kojeg žene mogu čitati: »prikladno mjesto«: prije je bilo izričito rečeno da žene kad čitaju moraju stajati izvan svetišta. Sada se propis ublažuje, s jedne strane zato što se u današnjim novim crkvama svetište često uopće ne dijeli i ne razlikuje od lađe crkve, a s druge strane zato što se tehnička sredstva razglasa obično nalaze na ambonu te ih često nije lako s ambona prenositi na drugo mjesto«.

Prema tome, i u Vašem slučaju i u svim drugim slučajevima, ako je ostvaren opći uvjet da u konkretnom liturgijskom slavlju nema prikladne muške osobe za navješćanje riječi Božje, te posebni uvjet da su uređaji razglasa smješteni na ambonu, može ženska osoba navješćati čitanja s ambona, bio on u svetištu ili izvan njega. V. Z.

Pitanje: *»Zbor koji vodim često distonira i pri uvježbavanju skladbi i na nastupima. Koji je tome uzrok i kako da to spriječim?«* Dirigent

Odgovor: *Distoniranje pri pjevanju je nečisto, netočno intoniranje, bilo da je intonacija nešto niža (padanje glasom) ili malo viša (uzlaženje glasom). Distoniranje je najčešće u amaterskim zborovima zbog loše tehnike pjevanja i nepažnje pjevača. Osim toga uzroci nečistog pjevanja kod spuštanja intonacije (padanja glasom) mogu biti:*

1. Svega 2—3 pjevača koji nemaju dovoljno razvijen sluh, razgibano grlo ili ne poznaju dovoljno svoju dionicu i ne čuju njen harmonijski odnos prema ostalim dionicama zbog neredovitog dolaženja na probe. Budući da nekoliko takvih nesigurnih, možda i nedovoljno muzikalnih, pjevača koji obično stoje u zadnjim redovima zbora, može i ostale pjevače povući »niže«, treba ih staviti u prvi red da im ostali sigurniji pjevači koji stoje iza njih pjevaju »u uho«.

2. Neuredno, nepravilno uzimanje daha i nepoznavanje tehnike disanja pri pjevanju što obično rezultira nedostatkom zraka. Svi odasi u dionicama moraju biti jasno označeni a disanje treba biti lako, ne preduboko, jednolično i disciplinirano inače nedostaje kisika u tijelu i nastaje osjećaj gušenja, što može također uzrokovati distoniranje.

3. Forsiranje registra (najčešće visokih tonova) i loše stvaranje tona što obično nastaje kod preostrog

i preglasnog zapjeva. Na taj način najčešće distoniraju tenori kod pjevanja visokih tonova, ali mogu padati glasom i pjevači ostalih dionica ako su tonovi previsoki. Zato svaki dirigent treba znati opseg u kojem pojedine dionice njegovog zbora mogu s lakoćom pjevati. To posebno vrijedi za početničke još neupjevane zborove. Kod pjevanja sudjeluje 12 grupa raznih mišića s više od 60 pojedinačnih mišića (počevši od mišića usta i grla pa do dijafragme i trbušnih mišića). Kod nijedne druge funkcije čovjeka nije angažiran toliki broj mišića. Zato umjetnost pjevanja zahtijeva dugotrajno, stalno i redovito vježbanje.

4. Loš zrak u dvorani ili crkvi (prevruće, sparno ili prehladno), a kod nastupa i neakustična dvorana. Zato prije svakog nastupa treba dvoranu prozračiti i akustiku isprobati te prema tome smjestiti pjevače. Dobro je u nepoznatoj dvorani ili crkvi načiniti barem jednu generalnu probu.

5. Prepolagani tempo. Dirigent se mora pridržavati označenog tempa i pri uvježbavanju skladbe i na nastupu. Zato bi svaka skladba trebala imati označen tempo u metronomskim jedinicama.

6. Nepažnja, nezainteresiranost, apatija pjevača. Zato nemojte izvoditi one skladbe koje nisu i pjevačima lijepe i interesantne. Češće osvježujte repertoar novim skladbama da spriječite dosadu i monotoniju izvođenja.

Kod dizanja intonacije (uzlaženje glasom) uzroci mogu biti isti kao i kod padanja glasom. Uz to i veliko uzbuđenje (naročito kod važnijih nastupa i svečanijih zgoda) može uzrokovati dizanje intonacije. Smireno ponašanje dirigenta bez straha i nervoze i nekoliko njegovih umirujućih vedrih riječi prije nastupa može djelovati veoma pozitivno. Prebrzi tempo može također uzrokovati da zbor postepeno uzlazi glasom. Zato prije znaka za početak pjevanja svaki dirigent mora osjetiti točan puls tempa skladbe. Osim toga pjevači će dizati intonaciju i kod preglasnog, forsiranog pjevanja velikom snagom, osobito tamo gdje se ne može pjevati glasnije, a zborovođa zahtijeva da se pjeva jače, glasnije. To naročito vrijedi za niske tonove.

Osim ovih postoji još čitav niz uzroka zbog kojih zbor može distonirati, kao npr. nečisto ugođeno glazbalo, loša metodika rada sa zborom, premorenost pjevača itd.

Na kraju, evo još nekoliko savjeta koji Vam mogu pomoći u radu sa zborom da spriječite distoniranje:

— Uvježbavajte zborne skladbe po mogućnosti bez glazbala jer pratnja pokriva razne nedostatke pa ih zborovođa na probama ne zamjećuje.

— Nesigurnim pjevačima omogućite da sami pjevaju a »stupovi« zbora tada šute.

— Ne pjevajte s pjevačima jer ne čujete tada pogreške njihovog pjevanja. Kad pjevači pjevaju zborovođa šuti i obratno!

— Svaki pjevač treba imati čitljivo pisanu ili tiskanu svoju dionicu ili još bolje cijelu vokalnu stegnutu partituru da može pratiti kretanje i ostalih dionica.

— Iz početka je dobro na svakoj probi ponoviti dionicu po dionicu sve dok pjevači dobro ne uvježbaju cijelu skladbu.

— Kod svih pjevača suzbijajte grubo pjevanje. Vlastitim primjerom pokažite izvođenje lijepog, plemenitog tona. Uklonite suvišno vikanje i grubo pjevanje viših tonova jer pjevači visoke tonove vičući prenisko intoniraju.

— Zborovođa mora biti dobro upućen u tehniku pjevanja, a naročito u tehniku disanja pri pjevanju. Dirigent taktirajući odnosno dirigirajući diše sa zborom!

— Zborovođa mora upoznati dobre i slabe strane zbora i prema tome udesiti vježbanje i tehniku taktiranja. T.